

Programska oprema COBISS3 Verzija V6.2-00, mart 2015.

Opis novosti u segmentu COBISS3/Pozajmica

U segment COBISS3/Pozajmica u verziju 6.2-00 uključili smo sledeće dopune:

1. Evidentiranje posete

Biblioteka može posebnom metodom da evidentira posetu kada se ne zabeleži automatski. Reč je o poseti u prostorijama biblioteke gde se pozajmica ne beleži na računaru (čitaonica, kod informatora itd.), poseti člana zbog pristupa internetu ili poseti lica, koje nije član biblioteke. Za evidentiranje posete koristi se metoda **Evidentiraj posetu** u klasi **Član**. Prilikom evidentiranja posete člana možemo identifikovati brojem članske karte ili na osnovu nekog drugog podatka u pretraživaču **Član**.

Ovako evidentirana poseta uvažava se kod podataka o posetama kod pojedinačnog člana, a u isto vreme i kod statistika poseta i transakcija.

Na zahtev biblioteke posebnim parametrom može se uključiti proveravanje važenja članstva pri evidentiranju posete.

2. Evidentiranje transakcije s građom za čitaonicu

Ako biblioteka želi da se pozajmica u čitaonici uvažava kod statistika pozajmice, transakciju s građom za čitaonicu može da evidentira čak i ako tamo ne beleži pozajmicu. U tu svrhu koristimo metodu **Evidentiraj transakciju s građom za čitaonicu** u klasi **Polje 996/997**. Pri evidentiranju transakcije za čitaonicu, upisujemo samo identifikacioni broj građe, a informacija o članu koji je građu pozajmio za čitaonicu ne evidentira se, zato se ne evidentira niti poseta tog člana.

3. Razlog za brisanje/otpis potraživanja

Ako biblioteka pripremi lokalni šifarnik *Razlozi za brisanje/otpis potraživanja (CODE 317)*, tokom postupaka brisanja ili otpisa potraživanja iz šifarnika treba izabrati razlog za brisanje ili otpis. Trenutno se može navesti razlog za brisanje/otpis potraživanja pri brisanju evidentiranog potraživanja ili pojedinačne opomene kod člana te kod otpisa programski evidentiranih potraživanja (penali, naknada za pozajmicu, troškovi obaveštenja o dospeloj rezervisanoj građi, troškovi rezervacije slobodne građe, troškovi neizvedenog preuzimanja rezervisane građe i troškovi izdavanja nove članske karte).

4. Pojedinačna članarina

Biblioteka je do sada za članove mogla da odredi period važenja članstva samo na nivou cele biblioteke, a u skladu s tim je i evidentirala potraživanje za članarinu ili upisninu, kao što su određene za pojedinačnu kategoriju članova. Atributom "Datum isteka članstva" i ručnim unosom datuma ovaj period se mogao prilagoditi članu, međutim, programska oprema nije podržavala automatsko obračunavanje potraživanja za skraćeno članstvo. Od sada će i evidentiranje članarine za kraći period, koja nije vezana za kategoriju člana, biti omogućeno. Ovaj način evidentiranja članarine možemo koristiti uz već postojeći način evidentiranja članarine ili upisnine ili kao samostalan način. Biblioteka mora da uredi lokalni šifrniki *Vrsta članarine – pojedinačno (CODE 318)* u koji upisuje kodove i vrednosti u propisanoj strukturi. Na osnovu ovog šifrnika članu kod atributa "Važenje članstva" određujemo vremenski period važenja članstva. Atribut "Datum isteka članstva" programski se izračunava, a u isto vreme programski se evidentira odgovarajuća članarina. U cenovniku biblioteke (ili odeljenja, ako biblioteka ima cenovnik odvojen po odeljenjima) biblioteka mora da odredi vrstu usluge/potraživanja *24 – CLS članarina – pojedinačno* i kod "Načina obračuna" da odredi vrednost *programski*.

5. Novi atribut "Važenje članstva" u editoru Član

U vezi s evidentiranjem članarine u editoru **Član** na jezičku **Članstvo** dodali smo novi atribut "Važenje članstva" kod kojeg na osnovu lokalnog šifrnika *Vrsta članarine – pojedinačno (CODE 318)* za člana upisujemo period važenja članstva koji se uvažava kod programskog izračunavanja datuma isteka članstva i evidentiranja odgovarajuće vrste članarine koja je definisana u cenovniku biblioteke.

6. Novi atribut "Univerzitet" u editoru Član

U editoru **Član** na jezičku **Školovanje, zaposlenje** dodat je novi atribut "Univerzitet" kod kojeg za člana iz šifrnika univerziteta izaberemo univerzitet na koji je član upisan ili na kojem je zaposlen.

7. Programsko evidentiranje potraživanja za rezervaciju slobodne građe, za neizvedeno preuzimanje rezervisane građe ili za izdavanje nove članske karte

Biblioteka može programski da evidentira potraživanje od svojih članova za sledeće vrste usluga/potraživanja:

- troškove rezervacije slobodne građe
Potraživanje se evidentira pri pozajmici rezervisane građe (status *O – rezervisan slobodni primerak u pozajmici*) ako je u cenovnik upisana cena kod vrste usluge/potraživanja *NAR – rezervacija slobodnog primerka* i ako je kod "Načina obračuna" izabrana vrednost *programski*.
- troškove neizvedenog preuzimanja rezervisane građe
Potraživanje se evidentira pri brisanju istekle rezervacije kod člana ako je građa već bila pripremljena za preuzimanje (status *W u pozajmici*) i ako je u cenovnik upisana

stavka *ZNR – neizvedeno preuzimanje građe*, a kod "Načina obračuna" izabrana je vrednost *programski*.

- troškovi izdavanja nove članske karte
Potraživanje se evidentira pri upisu novog člana ako je u cenovnik upisana stavka *NIZ – nova članska karta* za izabranu kategoriju člana i ako je kod "Načina obračuna" izabrana vrednost *programski*.

8. Kontrola potpisa izjave prilikom upisa

Na zahtev biblioteke posebnim parametrom može se odrediti da se izvodi kontrola da li je član prilikom upisa potpisao pristupnu izjavu. Ako kod atributa "Potpis izjave prilikom upisa" okvir za aktiviranje nije označen, prilikom prelaska u editor **Član** i prilikom prelaska u prozor **Građa domaće biblioteke** prikazuje se odgovarajuća poruka. Za dalji rad poruku treba potvrditi dugmetom **U redu**.

9. Pozajmica građe za čitaonicu van biblioteke

Građa koja je pozajmljena za čitaonicu (status *S – pozajmljeno za čitaonicu* u pozajmici) možemo pozajmiti van biblioteke tako što je najpre označimo na spisku evidentirane građe u prozoru **Građa domaće biblioteke**, a onda označimo dugme za izbor **Van biblioteke** i kliknemo na **Pozajmi**.

10. Ograničenje pozajmice za poslednju svesku serijske publikacije

Biblioteka ima mogućnost da ograniči pozajmicu van biblioteke za poslednju svesku serijske publikacije. Ograničenje može da važi za poslednju svesku serijske publikacije koju biblioteka čuva ili za poslednju svesku serijske publikacije tekućeg godišta. Ograničenje se uključuje posebnim parametrom na zahtev biblioteke.

11. Ograničenje pozajmice građe s istim COBISS.XX-ID u više odeljenja istovremeno

Biblioteka može članu da ograniči pozajmicu građe s istim COBISS.XX-ID u drugom odeljenju. Ograničenje se uključuje posebnim parametrom na zahtev biblioteke.

12. Produženje roka pozajmice za proizvoljni period

Produženje roka pozajmice može se izvesti i upisivanjem perioda, npr. za 6 sedmica. U tu svrhu u prozoru **Građa domaće biblioteke** duplim klikom postavljamo se na datum isteka roka pozajmice, izbrišemo datum u tom polju i upišemo period. Datum isteka se produžava od tekućeg datuma za proizvoljan broj dana (*d*), sedmica (*w*), meseci (*m*) ili godina (*y*).

13. Produženje važenja rezervacije

Klikom na dugme **Produži** do sada se mogao produžiti samo rok pozajmice za građu pozajmljenu van biblioteke (status *C – pozajmljeno van biblioteke* u pozajmici). Od sada se na isti način može produžiti i važenje rezervacije (građa sa statusom *R – rezervisana zauzeta građa*, *W – čeka na polici (rezervacija)* ili *O – rezervisan slobodni primerak*). Mogućnost produženja važenja rezervacija uključuje se posebnim parametrom na zahtev biblioteke.

14. Međuodjeljska pozajmica i vraćanje iz odeljenja bez računarske pozajmice

Biblioteka može da evidentira i međuodjeljsku pozajmicu i vraćanje za građu koja je vlasništvo odeljenja bez računarski podržane pozajmice. U ovakvom slučaju transakcija se izvodi u posluženom odeljenju. U tu svrhu u posluženom odeljenju koristimo metodu **Međuodjeljski pozajmi iz odeljenja bez računarske pozajmice** ili **Međuodjeljski vrati u odeljenje bez računarske pozajmice**. Građu, koju smo međuodjeljski pozajmili, možemo nakon toga u posluženom odeljenju dalje da pozajmimo članu.

15. Test uspešnosti slanja SMS obaveštenja članu

Biblioteka može da proveri kod člana da li se na broj za SMS obaveštavanje, koji je upisan kod "Br. mobilnog telefona" mogu slati SMS obaveštenja. Ponekada su članovi koji su imali blokirano SMS obaveštavanje ubeđeni da su uklonili blokadu SMS obaveštavanja, a SMS obaveštenja, uprkos tome, ne primaju. Klikom na **SMS test** u prozoru **E-obaveštavanje** na broj za SMS obaveštavanje šalje se poruka za testiranje. Ako član potvrdi da je poruku dobio, to znači da je blokada uklonjena i da bi morao da prima SMS obaveštenja u sklopu e-obaveštavanja. Ako član ne dobije SMS obaveštenje, to znači da su mu komercijalne poruke još uvek blokirane, zato mora sa svojim operaterom da uredi sve što je potrebno za uklanjanje blokade.

SMS poruka za testiranje je besplatna.

16. Opšta obaveštenja

Funkcionalnost slanja opštih obaveštenja je dopunjena; od sada je omogućeno slanje opštih obaveštenja samo onim članovima koje prethodno potražimo i izaberemo u pretraživaču za članove. Od izabranih članova opšte e-obaveštenje primice samo oni članovi koji su pretplaćeni na ovu vrstu obaveštavanja. Delimično je preuređen i prozor **Opšte obaveštenje** koji se otvara metodom **Član / Pošalji opšte obaveštenje**. Pri pokretanju metode od sada se vide i podrazumevano su potvrđeni samo oni načini obaveštavanja koje je biblioteka kod vrste obaveštenja *Opšta obaveštenja* već odredila metodom **Domaća biblioteka / Elektronsko obaveštavanje**. Povećan je i prozor za unos teksta. Bibliotekama preporučujemo da opšta obaveštenja iz programske opreme COBISS3 šalju, odnosno distribuiraju pre svega u svrhu obaveštavanja svojih članova o objavljivanju novosti ili obaveštenja na svojim web stranicama. U opšte obaveštenje se može, naime, uključiti i link

do web stranice, a aktivacija ovog linka u primljenoj e-pošti zavisi od podešavanja u programu za pregledanje e-pošte korisnika biblioteke, tj. primaoca obaveštenja.

17. Obaveštenje o nepodmirenim potraživanjima

Biblioteci će biti omogućeno automatsko slanje e-obaveštenja o nepodmirenim potraživanjima njenih članova. Ako biblioteka želi da omogući članovima prijem ovih obaveštenja, metodom **Domaća biblioteka / Elektronsko obaveštavanje** mora da omogući prijem ove vrste obaveštenja. Uslov da član primi ovo obaveštenje je da kod podataka za e-obaveštavanje izabere ovu vrstu obaveštenja. Član koji se pretplatio na ovu vrstu obaveštenja prima obaveštenje o nepodmirenim potraživanjima kada prođe određen broj dana od datuma evidentiranog potraživanja (podrazumevana vrednost je 3 dana).

18. Revers za člana

Revers za člana dopunjen je tako da će građa za koju je rok pozajmice produžen prilikom poslednje posete biblioteci biti prikazana odvojeno u rubrici *Produžen rok pozajmice*. Pri tom se uvažava građa za koju je rok pozajmice produžen na uobičajen način (dugme **Produži**) ili upisan ručnom promenom datuma vraćanja ili ručnim unosom perioda za koji se produžava rok pozajmice građe. Na revers je dodata i nova rubrika *Naručena građa* kod koje je odvojeno prikazana rezervisana građa (statusi *O – rezervisana slobodna građa*, *W – čeka na polici (rezervacija)* i *U – rezervisana građa za čitaonicu*).

19. Ispis POZ-TR-04: Spisak blagajničkih transakcija

Dodali smo ispis POZ-TR-04: *Spisak blagajničkih transakcija*; prikazuje spisak blagajničkih transakcija koje je u određenom periodu evidentirao određeni referent za pozajmicu za određenog člana ili za sve članove istovremeno. Prednost ovog ispisa je to da možemo napraviti tačan upit određenih blagajničkih transakcija za korisničko ime. Pri ispisu možemo koristiti sledeće ulazne parametre: "Broj člana", "Odeljenje biblioteke", "Vrsta transakcije", "Vrsta usluge/potraživanja", "Evidentirano", "Evidentirao", "Razlog za brisanje/otpis potraživanja".

20. Statistike za pozajmicu

Promene kod statistika su sledeće:

- Kod grupa statistika "Pozajmica građe" (od *POZ-STA-G01* do *POZ-STA-G07*) i "Aktivni članovi" (*POZ-STA-C03* i *POZ-STA-C06*) uključili smo dva nova ulazna parametra ("Transakcija" i "Korisničko ime") koji šire mogućnost pripreme različitih statistika pozajmice građe. Kod statistika *POZ-STA-T01* i *POZ-STA-T02* uključen je samo novi ulazni parametar "Korisničko ime". Kod ulaznog parametra "Transakcija" podrazumevano su određene sve transakcije koje se uvažavaju kao pozajmica građe. Po potrebi, podrazumevani skup transakcija može da se promeni.

Kod ulaznog parametra "Korisničko ime" podrazumevana vrednost je *prazno*, jer se podrazumevano uvažavaju transakcije koje su izvedene pod svim korisničkim imenima. Kod ulaznog parametra na raspolaganju je šifrnjak iz kojeg se mogu izabrati nelična korisnička imena koje možemo da biramo za pripremu statistika pozajmice e-knjiga (korisničko ime *EbookService*), pozajmice građe preko tehničke opreme, kao što je npr. knjigomat (korisničko ime *knjigomat1*, *knjigomat2* itd. – važi za biblioteke s knjigomatima) itd.

- Pristup raširenom šifrnjaku korisničkih imena. Kod statistika pozajmice kod kojih je na raspolaganju ulazni parametar "Korisničko ime", rašireni šifrnjak korisničkih imena (vide se i lična korisnička imena) koriste samo ovlašćena zaposlena lica koja u segmentu COBISS3/Ispisi imaju posebnu privilegiju *RPT_USER* – *uključivanje raširenog šifrnjaka korisničkih imena*. Prikaz šifrnjaka korisničkih imena u segmentu COBISS3/Pozajmica širi se metodom **Domaća biblioteka / Raširi šifrnjak korisničkih imena za ispise**. Pošto završimo sa pripremom statistika pozajmice za određeno lično korisničko ime, širenje šifrnjaka korisničkih imena treba isključiti istom metodom da bi se onemogućio pristup do raširenog šifrnjaka korisničkih imena ostalim zaposlenim bez ovlašćenja.
- Kod statistika pozajmice građe uključili smo i transakcije s građom u čitaonici koje su evidentirane metodom **Evidentiraj transakciju s građom u čitaonici** (u klasi **Polje 996/997**), a kod statistika posete članova i transakcija uključili smo i transakcije posete člana i nečlana evidentirane metodom **Evidentiraj posetu** (u klasi **Član**).
- Dodate su nove statistike *POZ-STA-G08: Pozajmica građe – po UDK broju (detaljni)/jeziku/aktivnim mesecima*, *POZ-STA-G09: Pozajmica građe – po UDK broju (osnovni)/nameni/jezicima/aktivnim mesecima*, *POZ-STA-G10: Pozajmica građe – po razmeri građe/kategoriji člana*, *POZ-STA-C07: Aktivni članovi – po opštini/kategoriji člana*, *POZ-STA-C08: Poseta članova - po opštini/kategoriji člana*, *POZ-STA-T03: Transakcije - po opštini/kategoriji člana*.